

FYRESDAL KOMMUNE SEKTOR FOR PLAN OG TEKNIKK

Klokkarhamaren 6

3870 FYRESDAL

Deres ref:

Vår ref: 2026/116032

Dato: 30.04.2026

Mattilsynet klager på vedtak fattet av Hovedutvalget for plan og miljø i Fyresdal kommune 24.3.2026 i sak 12/2026

Vi viser til vedtak, mottatt 20.4.2026, i sak 12/2026 om uttak av kabelsand på gnr./bnr. 40/1 - dispensasjon fra kommuneplanens arealdel. Mattilsynet klager på dette vedtaket. Klagen sendes til Fyresdal kommune med kopi til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

Mattilsynet kan ikke se å ha mottatt søknad eller vært hørt i saken, selv om tiltaket berører drikkevannskilder som ligger innenfor Mattilsynets ansvarsområde.

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene drikkevann, mat, plantehelse, helse- og velferd for fisk og dyr. Som høringsinstans har vi i oppgave å bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder.

Mattilsynet klager på vedtaket som gir tillatelse til uttak av kabelsand på gnr./bnr. 40/1. Tiltaket vil bli gjennomført nær drikkevannskildene i området.

Vi vurderer at saken ikke er tilstrekkelig belyst med hensyn til fare for forurensning, og at fjerning av masser kan redusere drikkevannskildenes naturlige beskyttelse.

Som konsekvens må vedtaket til Hovedutvalget for plan og miljø omgjøres.

Vi ber samtidig kommunen om å utsette iverksettingen av vedtaket inntil klagesaken er avgjort, jf. forvaltningsloven § 42, da tiltaket innebærer risiko for forurensning av drikkevannskilden.

Grunnlag for klagen i drikkevannsforskriften

Drikkevann er en uerstattelig ressurs som må ivaretas med et langsiktig perspektiv. Vi legger følgende bestemmelser i drikkevannsforskriften til grunn for å klage på vedtaket:

- § 4: Forbud mot forurensning av drikkevann, inkludert risiko fra aktiviteter i området. Der det er fastsatt beskyttelsestiltak etter § 12 eller restriksjoner etter § 26, gjelder forbudet brudd på disse.
- §§ 12 og 26: Ansvar for vannverkseiere og kommunen for å fastsette og følge opp beskyttelsestiltak som sikrer leveringssikkerhet og hygienisk betryggende drikkevann.

Vår rett til å klage

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken, jf. forvaltningsloven § 28.

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for drikkevann. Mattilsynet ble gjort kjent med vedtaket gjennom at andre interessenter klaget på vedtaket.

Vi viser til forvaltningsloven § 29, andre ledd som sier at «*For den som ikke har mottatt underretning om vedtaket, løper fristen fra det tidspunkt han har fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket. Ved vedtak som går ut på å tilstå noen en rettighet, skal klagefristen for andre likevel senest løpe ut når det er gått 3 måneder fra det tidspunkt vedtaket ble truffet.*

Begrunnelse for klagen

Vårt ansvarsområde i denne saken er knyttet til beskyttelse av drikkevannskildene til Fyresdal vannverk og Telemark kildevann AS og leveringssikkerhet for trygt og tilstrekkelig drikkevann til innbyggerne. Generelt må en føre-var-tilnærming legges til grunn for beskyttelse av drikkevannskilder, på kort og lang sikt.

Mattilsynet er fra tilsyn kjent med at Fyresdal vannverk leverer drikkevann til ca. 790 fastboende personer samt til Fyresdal kildevann AS som produserer brus og kildevann. Fyresdal vannverk oppfyller deler av kravet om leveringssikkerhet gjennom Telemark kildevann AS. Tiltaket kan derfor også berøre kravet om å sikre beskyttelse av reservevannskilder og leveringssikkerhet.

Det foreligger hensynssoner i kommunedelplanen for Fyresdal sentrum (2006–2020), samt klausuleringssoner for brønnene. Mellom uttaksområdet og kildene er det klausuleringssoner som er laget for å beskytte kildene.

Beskyttelse av drikkevannskildene, som eies av Fyresdal kommune, gjelder på begge sider av elven Dalåni. Ut fra kart med omsøkt tiltak kan det se ut som uttak av løsmasser skal transporteres 260 og 330 meter fra råvannskildene. Det er uklart hvor nær masseuttaket ligger i forhold til klausuleringssonene for brønnene eller hensynssonene i kommunedelplanen for Fyresdal. Dette gjelder avstandene på begge sider av elva.

Mattilsynet mener at saken ikke er tilstrekkelig belyst med hensyn til fare for forurensning, og at fjerning av masser kan redusere kildenes naturlige beskyttelse. Kommunen bør derfor vurdere behovet for oppdaterte beskyttelsestiltak for drikkevannsbrønnene. Vurderingen bør omfatte både arealomfang og bestemmelser, sett i lys av dagens og framtidig vannuttak.

Vi mener at det minimum må foreligge en hydrogeologisk vurdering for farepotensialet ut fra kunnskap om blant annet løsmasser og vannledningsevne i tiltaksområdet, og tykkelsen på umetta sone før og etter tiltak. Farepotensialet må vurderes opp mot aktivitet fra maskiner i drift, og terrenginngrepets virkning på grunnvannet etter uttaket.

Vi ser på bildet i søknaden fra grunneier, som er anslått å være fra 1990, at det er vann i grustaket. Bildet viser at det er stor mektighet på løsmassene. Vi er bekymret for at grunnvannsspeilet blir eksponert mot direkte forurensning fra maskiner og at det beskyttende laget, umetta sone, blir redusert. Umettet sone består av jord og berggrunn nærmest overflaten, som ligger over grunnvannsspeilet. I denne sonen er porene i jorda fylt med både vann og luft.

Mektigheten i den umettede sonen i nedslagsfeltet til brønnene beskytter kildene mot forurensning. Tykkelsen på dette laget kan være en av grunnene til at det tidligere ikke ble krevd restriksjoner på arealene på eiendommen. Vi vil også minne om at det er løsmasser flere steder i det nære tilsigsområdet til brønnene.

Klausuleringssonene er gamle, og vi stiller derfor spørsmåltegn ved om disse klausuleringene er relevante for dagens vannuttak i området. Samtidig forventes en svært stor økning i forbruk ved stor anleggsaktivitet det neste året. Det nevnes i media at det forventes et høyt antall

anleggsarbeidere under bygging av datasenteret. Vi er også kjent med at kildene som blir leid ut til næringsindustri har et svært høyt uttak av vann. Høy vannproduksjon gjør at området brønnene trekker fra blir stort. Derfor blir også arealbehovet som er satt av til beskyttelsesområdet stort.

Vi klager på vedtaket og søker om utsatt iverksetting

Vi vurderer at gjennomføring av tiltaket kan medføre risiko for forurensning av drikkevannskildene til Fyresdal vannverk og Telemark kildevann AS.

Dispensasjoner kan være problematiske for å håndheve kravet om beskyttelse av grunnvannskildene i fremtiden, og kan skape presedens for andre søknader om tiltak.

Mattilsynet klager derfor på vedtaket av 24. mars 2026 fattet av Hovedutvalget for plan og miljø, som gir tillatelse til uttak av kabelsand på gnr./bnr. 40/1, og ber om at vedtaket omgjøres.

Samtidig søker vi om utsatt iverksetting av vedtaket inntil klagen er endelig avgjort, jf. forvaltningsloven § 42.

Med hilsen

Mattilsynet, tilsynet

Eli Marie Thompson
seniorinspektør

Jorunn Aasgaard Grini
avdelingsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK
TELEMARK KILDEVANN AS